22.10.2021

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: HE 7/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta

STM kannattaa hallituksen esitystä, jonka mukaan rangaistuksen mittaamisen koventamisperusteisiin lisättäisiin maininta rikoksen tekemisestä uhrin sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. On tärkeää lisätä sellaisten tekojen moitittavuutta, joiden vaikuttimena on sukupuoleen perustuva viha.

Sukupuolistunut väkivalta, ml. vihapuhe, on yksi Suomen suurimmista ihmisoikeus- ja tasa-arvo-ongelmista. Tasa-arvovaltuutettu on suosittanut kertomuksessaan (K 22/2018 vp), että lainsäädännön tulisi tunnistaa vihapuheen sukupuolittunut luonne ja naisiin kohdistuva väkivalta.

STM haluaa kiinnittää huomiota Euroopan neuvoston yleissopimukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta ja sen 46 artiklaan. Sen mukaan kansallisen lain säännösten mukaisesti voidaan ottaa huomioon raskauttavana seikkana, jos rikoksen on kohdistanut entiseen tai nykyiseen puolisoon tai kumppaniin. Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova asiantuntijaryhmä GREVIO julkaisi 2.9.2019 ensimmäisen Suomea koskevan raporttinsa ja otti kantaa myös 46 artiklan täytäntöönpanoon Suomessa. GREVIOn mukaan ei ole selvää, kuinka laajasti oikeuskäytännössä kaikki 46 artiklassa tarkoitetut perusteet on katsottu raskauttaviksi seikoiksi.

Lisäksi STM toteaa, että sukupuolivähemmistöt tarvitsevat erityistä suojaa vihapuheelta ja häirinnältä. Tasa-arvolakiin lisättiin vuonna 2015 säännökset, joiden mukaan on estettävä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Tasa-arvolaissa siis tunnistetaan sukupuolen moninaisuus.

Esityksessä on päädytty siihen, että uhrin sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun tai niin sanottuun intersukupuolisuuteen liittyvä teon motiivi tulisi jatkossakin nykyiseen tapaan huomioon otettavaksi vihavaikutinta koskevassa koventamisperustesäännöksessä mainittuna muuna rinnasteisena vaikuttimena. Muun lainsäädännön kehityksen ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ihmisten erityisen haavoittuvaisuuden vuoksi olisi tärkeää, että sukupuolen lisäksi lakiin lisättäisiin maininnat sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta.

Neuvotteleva virkamies Pirjo Lillsunde
Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu –yksikkö/Turvallisuus- ja terveysosasto, STM

Johtaja Tanja Auvinen
Tasa-arvoyksikkö/Työ- ja tasa-arvo-osasto, STM